

SISÄLTÖ

1. Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta.	1
1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma.	1
1.2. Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet.	1
1.3. Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen.	2
1.4. Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut.	3
1.4.1. Uusi tekstikappale.	6
2. Perusopetus yleissivistyksen perustana.	7
2.1. Opetuksen järjestämistä ohjaavat veloitteet.	7
2.2. Perusopetuksen arvoperusta.	8
2.3. Oppimiskäsitys.	9
2.4. Paikallisesti päätettävät asiat.	10
3. Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet.	11
3.1. Perusopetuksen tehtävä.	11
3.2. Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet.	11
3.3. Tavoitteena laaja-alainen osaaminen.	12
3.4. Paikallisesti päätettävät asiat.	17
4. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri.	18
4.1. Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen.	18
4.2. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet.	19
4.2.1. Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä.	19
4.2.2. Hyvinvointi ja turvallinen arki.	19
4.2.3. Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely.	19
4.2.4. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus.	20
4.2.5. Osallisuus ja demokraattinen toiminta.	20
4.2.6. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo.	20
4.2.7. Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen.	21
4.3. Oppimisympäristöt ja työtavat.	21
4.3.1. Oppimisympäristöt.	21
4.3.2. Työtavat.	22
4.4. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.	23
4.5. Paikallisesti päätettävät asiat.	24
5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen.	26
5.1. Yhteinen vastuu koulupäivästä.	26
5.2. Yhteistyö.	27

5.2.1. Oppilaiden osallisuus.	27
5.2.2. Kodin ja koulun yhteistyö.	28
5.2.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa. . .	29
5.3. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö.	29
5.4. Opetuksen järjestämistapoja.	32
5.4.1. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu.	32
5.4.2. Yhdysluokkaopetus.	33
5.4.3. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus.	34
5.4.4. Joustava perusopetus.	34
5.4.5. Opetus erityisissä tilanteissa.	36
5.5. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta.	37
5.6. Paikallisesti päätettävät asiat.	39
6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa.	42
6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa.	42
6.1.1. Formattiivinen arviointi.	42
6.1.2. Summatiivinen arviointi.	43
6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet.	43
6.3. Oppimisen ja osaamisen arviointi.	45
6.4. Työskentelyn arviointi.	45
6.5. Käyttäytymisen arviointi.	46
6.6. Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana.	46
6.6.1. Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain.	46
6.6.2. Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan.	47
6.7. Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet.	47
6.8. Perusopetuksen päättöarviointi.	48
6.8.1. Päättöarvosanan muodostaminen.	48
6.8.2. Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi.	48
6.8.3. Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa.	49
6.8.4. Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa. .	49
6.8.5. Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa.	49
6.8.6. Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi. . .	50
6.9. Poissaolojen vaikutukset arviointiin.	50
6.10. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu.	50
6.11. Todistukset.	50
6.11.1. Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa.	51
6.11.2. Lukuvuositolistus.	51
6.11.3. Välitolistus.	52

6.11.4. Erotodistus.	53
6.11.5. Perusopetuksen päättötodistus.	53
6.12. Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistus.	55
6.13. Paikallisesti päätettävät asiat.	55
7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki.	57
7.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet.	57
7.1.1. Ohjaus tuen aikana.	57
7.1.2. Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana.	58
7.2. Yleinen tuki.	59
7.3. Tehostettu tuki.	60
7.3.1. Pedagoginen arvio.	61
7.3.2. Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana.	61
7.4. Erityinen tuki.	62
7.4.1. Pedagoginen selvitys.	64
7.4.2. Erityisen tuen päätös.	65
7.4.3. Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma.	65
7.4.4. Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen.	67
7.4.5. Pidennetty oppivelvollisuus.	68
7.4.6. Toiminta-alueittain järjestettävä opetus.	68
7.5. Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot.	69
7.5.1. Tukiopetus.	69
7.5.2. Osa-aikainen erityisopetus.	70
7.5.3. Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet.	71
7.6. Paikallisesti päätettävät asiat.	71
8. Oppilashuolto.	76
8.1. Monialainen oppilashuollon yhteistyö.	76
8.2. Yhteisöllinen oppilashuolto.	77
8.3. Yksilökohtainen oppilashuolto.	78
8.4. Oppilashuoltosuunnitelmat.	79
8.5. Paikallisesti päätettävät asiat ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta.	79
9. Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu.	86
9.1. Kielikasvatus.	87
9.2. Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet.	88
10. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä.	89

10.1. Saamelaiset ja saamenkieliset.	89
10.2. Romanit.	89
10.3. Viittomakieliset.	90
10.4. Muut monikieliset oppilaat.	90
10.5. Paikallisesti päätettävät asiat.	91
11. Kaksikielinen opetus.	92
11.1. Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia.	92
11.1.1. Laajamittainen kaksikielinen opetus.	93
11.1.2. Suppeampi kaksikielinen opetus.	95
11.2. Paikallisesti päätettävät asiat.	95
12. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva perusopetus.	96
12.1. Opetuksen järjestämisen periaatteet.	96
12.2. Paikallisesti päätettävät asiat.	96
13. Valinnaisuus perusopetuksessa.	97
13.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit.	97
13.2. Valinnaiset aineet.	97
13.3. Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät.	98
13.4. Paikallisesti päätettävät asiat.	98
14. Vuosiluokat 1-2.	99
14.1. Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen.	99
14.2. Koululaiseksi kasvaminen.	100
14.3. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe.	100
14.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2.	100
14.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	101
14.6. Oppiaineet.	103
Äidinkieli ja kirjallisuus.	103
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.	110
Suomen kieli ja kirjallisuus.	111
Suomen kieli ja kirjallisuus.	112
Toinen kotimainen kieli.	114
Vieraat kielet.	115
Englanti, A-oppimäärä.	115
Englanti, A-oppimäärä.	115
Vieras kieli, A1-oppimäärä Englanti.	115
Matematiikka.	121
Ympäristöoppi.	127

Uskonto.	129
Juutalainen uskonto.	130
Ortodoksinen uskonto.	131
Katolinen uskonto.	131
Evangelisluterilainen uskonto.	132
Adventistinen uskonto.	138
Helluntailiikkeen uskonto.	138
Krishna-uskonto.	139
Bahá'í-uskonto.	139
Buddhalainen uskonto.	140
Islam.	140
Elämäkatsomustieto.	141
Musiikki.	142
Kuvataide.	147
Käsityö.	152
Liikunta.	156
Oppilaanohjaus.	160
15. Vuosiluokat 3-6.	161
15.1. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe.	161
15.2. Oppijana kehittyminen.	162
15.3. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe.	162
15.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6.	163
15.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	163
15.6. Oppiaineet.	166
Äidinkieli ja kirjallisuus.	166
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.	168
Suomen kieli ja kirjallisuus.	194
Suomen kieli ja kirjallisuus.	227
Toinen kotimainen kieli.	228
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä.	229
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä.	230
Vieraat kielet.	234
Englanti, A-oppimäärä.	234
Englanti, A-oppimäärä.	235
Matematiikka.	247
Ympäristöoppi.	300
Uskonto.	398
Juutalainen uskonto.	400

Ortodoksinen uskonto.	400
Katolinen uskonto.	401
Evangelisluterilainen uskonto.	401
Adventistinen uskonto.	435
Helluntailiikkeen uskonto.	435
Krishna-uskonto.	436
Bahá'í-uskonto.	437
Buddhalainen uskonto.	437
Islam.	438
Elämäkatsomustieto.	438
Historia.	467
Yhteiskuntaoppi.	496
Musiikki.	508
Kuvataide.	536
Käsityö.	567
Liikunta.	592
Oppilaanohjaus.	613
16. Vuosiluokat 7-9.	615
16.1. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe.	615
16.2. Yhteisön jäsenenä kasvaminen.	615
16.3. Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen.	616
16.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9.	617
16.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	617
16.6. Oppiaineet.	621
Äidinkieli ja kirjallisuus.	621
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.	623
Suomen kieli ja kirjallisuus.	625
Suomen kieli ja kirjallisuus.	626
Toinen kotimainen kieli.	673
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä.	674
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä.	699
Vieraat kielet.	701
Venäjä, B2-oppimäärä.	701
Englanti, A-oppimäärä.	721
Saksa, B2-oppimäärä.	749
Englanti, A-oppimäärä.	769
Matematiikka.	771

Biologia.	835
Maantieto.	873
Fysiikka.	926
Kemia.	977
Terveystieto.	1025
Uskonto.	1070
Juutalainen uskonto.	1071
Ortodoksinen uskonto.	1072
Katolinen uskonto.	1073
Evangelisluterilainen uskonto.	1073
Adventistinen uskonto.	1074
Helluntailiikkeen uskonto.	1074
Krishna-uskonto.	1075
Bahá'í-uskonto.	1075
Buddhalainen uskonto.	1076
Islam.	1077
Elämäkatsomustieto.	1077
Historia.	1108
Yhteiskuntaoppi.	1135
Musiikki.	1151
Kuvataide.	1165
Käsityö.	1176
Liikunta.	1185
Kotitalous.	1209
Oppilaanohjaus.	1234
17. Liitteet.	1249